

ความขัดแย้ง...สมรภูมิขงขุข



หลายสัปดาห์ก่อนผู้เขียนมีโอกาสได้ไปนั่งฟัง การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ และ ผู้ทรงคุณวุฒิในหัวข้อ “การรายงานข่าวใน สถานการณ์ความขัดแย้ง” ที่ทุกฝ่าย...ฟัง ! ว่า จากนี้ไปไม่ใช่เฉพาะคนไทย แต่คนทั้งโลกจะต้อง

เผชิญกับภาวะความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น โดยความขัดแย้งในยุคใหม่ (Age of a New War) จะแตกต่างจากในอดีต โดยมีปัจจัย เช่น ประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ความไม่เป็นธรรม บทบาทของมหาอำนาจ พื้นที่ อาณาเขต การแย่งชิงทรัพยากร การได้รับประโยชน์ไม่เท่ากัน ความคิดที่แตกต่างกันในท้องถิ่น กลุ่มศาสนา ชาติพันธุ์ ทุนนิยมหรือการเติบโตทางเศรษฐกิจมากเกินไป ขณะที่โครงสร้างอำนาจยังไม่เปลี่ยนแปลง โดยฝ่ายที่เคยมีอำนาจไม่ต้องการให้มีการคิดแตกต่าง ออกไป การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่เท่ากัน ความขัดแย้งที่มาจากการบริหาร จัดการที่ผิดพลาด หรือการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถขยายตัวลุกลามเป็นชนวนไปสู่สงคราม ย่อยๆ ระหว่างกลุ่มต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนกับประชาชน รัฐกับรัฐ หรือรัฐกับประชาชน

ผู้เขียนเห็นว่าในสังคมปัจจุบันพวกเราคงหลีกเลี่ยงไม่พ้นเป็นส่วนหนึ่งในสนามความขัดแย้ง อย่าเพิ่งเถียงว่าไม่จริงหรอก...เพราะท่านเป็นผู้รักสันติ ไม่ยุ่งกับเรื่องของชาวบ้าน ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในคู่อริ ความขัดแย้งทุกกรณี ดิฉันไม่เชื่อหรอกค่ะ...ยกเว้นแต่ท่านเป็นคนทีหนีไปจากสังคม ปลีกวิเวกอยู่บน เกาะร้างตามลำพังคนเดียว ที่ไม่ต้องรับข่าวสาร ไม่รู้ไม่เห็น ไม่สนทนากับใคร ถ้าท่านไม่ได้เป็น กรรมการ ไม่ได้เป็นกองเชียร์คอยสนับสนุน อย่างน้อยก็ต้องเป็นคนดูที่คอยวิพากษ์วิจารณ์อยู่เบื้องหลัง แน่ ๆ

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวคนเรา แฝงอยู่ในธรรมชาติตัวตนของความเป็นมนุษย์ ตาม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ.๒๕๒๔ กล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งหมายถึงสถานการณ์ ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่ต่ำกว่าสองคน แสวงหาทางทำลายความมุ่งหมายของกันและกัน กีดกันมิ ให้แต่ละฝ่ายได้รับความพอใจในผลประโยชน์ของตน จนอาจถึงขั้นทำอันตรายซึ่งกันและกันได้ ผู้เขียนขอสรุปว่า ความขัดแย้ง คือ พฤติกรรมชนิดหนึ่ง ของกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่มีความเชื่อ ค่านิยม ความคิด ความต้องการ ผลประโยชน์ ทัศนคติที่แตกต่าง ไม่เห็นพ้องกัน ต่างต้องการให้ บุคคลอื่นตอบสนองหรือเห็นด้วยกับตนเอง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนอง และไม่สามารถตกลงกันได้ให้

เป็นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย จะส่งผลให้เกิดเป็นความขัดแย้ง เห็นไหมคะว่าจากนิยามนี้อย่างไรแต่ มนุษย์เลย สิ่งมีชีวิตส่วนใหญ่ก็มีชีวิตอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งทั้งนั้นแหละ ที่น่าสนใจคือความ ขัดแย้งไม่ใช่พฤติกรรมธรรมดา แต่ยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ จึงมักจะถูกยึดโยงกับการ ใช้ความรุนแรง ซึ่งปัจจุบันเสรีประชาธิปไตยและการเปิดกว้างของโลก ทำให้แต่ละบุคคลเริ่มไม่ยอมรับ ในอำนาจของคนอื่นและเชื่อมั่นในอำนาจของตัวเองมากขึ้น ยกตัวอย่างง่ายๆ ก็บรรยากาศในห้องถนน กรุงเทพมหานครละ เดิมนั้นคนขับรถมียอมกันที่ไหน ขับรถปาดหน้ากันนิดเดียวคว่ำปิ่นมายิงใส่กันก็ เคยมีให้เห็นมาแล้ว

สื่อมวลชนมีความสำคัญมาก เพราะมีบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอเรื่องราวความขัดแย้งไปสู่ การรับรู้และความเข้าใจของคนในสังคมโดยตรง ซึ่งที่ผ่านมาก็เจอข้อหา เลือกข้าง ลำเอียง รู้ไม่จริง ยุยงให้เกิดความรุนแรง นิ่งเทียนเขียนข่าว หรือแม้แต่ไม่รู้ร้อนรู้หนาวคือไม่สนใจที่จะรายงานข่าวเลยก็ มี ซึ่งไม่ต้องไปห่วงเขาอะคะ เพราะบรรดาสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนกับบรรดาวิชาการเขาก็ไม่ได้ นิ่งนอนใจหรอกคะ เดิมนี่ มีหลายภาคส่วนที่ทำหน้าที่ Media Monitor ตรวจสอบวิเคราะห์เรื่องพวก นี้ออกมาอย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้ เพราะถือว่าเรื่องพวกนี้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงกับ ผลประโยชน์ในสิทธิการรับรู้ข่าวสาร หรือในการใช้ทรัพยากรของชาติอันเป็นของพลเมืองทุกคนตามที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้

ขณะนี้หลายฝ่าย เช่น สมาคมวิชาชีพสื่อ นักวิชาการสื่อ รัฐบาลหรือแม้แต่หน่วยงานทางด้าน ความมั่นคงอย่างกองทัพเราเองก็พยายามทำคู่มือการรายงานข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้งไม่ว่าจะ เป็นภาพรวมหรือเป็นระบุเป็นกรณี อย่างจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เท่าที่ผู้เขียนได้ติดตามคู่มือของ ทุกฝ่ายก็พบจุดอ่อนที่ต้องการการปรับแก้ไม่น้อยอะคะ เช่น คู่มือที่ออกมาจากภาคการศึกษาผ่าน ทางการวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นคัมภีร์อยู่ในตำราไม่ค่อยมีคนนำมาใช้จริง คู่มือของรัฐหรือหน่วยงาน ความมั่นคงจะมีแค่เจ้าหน้าที่ที่พยายามนำไปปฏิบัติ แต่มีปัญหาที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับอะ บางรายประท้วงว่าเป็นผลงานที่รัฐคิดเองประชาชนไม่มีส่วนร่วม ส่วนคู่มือที่สื่อมวลชน ทำก็มี สื่อมวลชนบางส่วนหยิบไปใช้จริง ...แต่ก็มีปัญหาว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตข่าวหรือ แม้กระทั่งนักข่าว บรรณาธิการ คอลัมนิสต์ ในเมืองไทยมีอยู่มากมาย คนทำงานจริงๆ คงไม่ได้อ่าน คู่มือทุกคนหรือบางรายอ่านแล้วก็คิดเห็นแตกต่างกันไป...นักข่าวภูมิภาคที่อยู่ในพื้นที่อ่าน และปฏิบัติตาม แต่บรรณาธิการส่วนกลางไม่ได้อ่านไม่สนใจเลยรู้ไม่เหมือนกัน...แค่นี้ก็เห็นชัดแล้วคะว่า ความขัดแย้ง เป็นเรื่องที่วนเวียนอยู่ใกล้ตัวเรานิดเดียวเอง...ใช่ไหมคะ....
